

Tips and Tricks voor de Bijstandsgerechtigde

Posted on [12/04/2015](#) · [16 Comments](#) door Sven de Graaf (www.svendegraaf.nl)

Dit is een bewerking van de blog die eerder op de website www.svendegraaf.nl is verschenen. Deze bewerking is met toestemming gedaan van de auteur.

De bijstand...je zal er maar in terecht komen. Met bitter weinig bestedingsruimte, schurkend tegen armoedegrens aan rondkomen, knokkend tegen een toenemend sociaal isolement, en dan pontificaal gesteld worden tegenover een horde ambtenaren en een leger van "bemiddelaars" die in jou voor alles een ongewenste kostenpost dan wel verdienobject zien. En hoewel je je toch al klein en vernederd voelt zonder baan, hoef je niet automatisch te rekenen op veel medeleven. Integendeel.

Het is mij overkomen. Ik heb mijn rug rechtgehouden en een respectvolle behandeling afgedwongen en gekregen. Sinds kort heb ik gelukkig weer een baan. Hieronder is een methode uiteengezet aan de hand van een lijstje "tips & tricks" waarmee je zaken naar jouw eigen hand kan zetten. Gebaseerd op mijn eigen ervaringen en eigen insteek. Deze blog richt zich tot bijstandsgerechtigden die vallen onder de normale gemeentelijke regeling, en geen bijzondere fysieke of psychische beperkingen hebben.

Inleiding

Het kwaad is vooral in bepaalde overheidsregels verweven, de wetten waarmee de overheid burgers zonder baan vogelvrij verklaren. De Participatiewet (2015) delegeert aan gemeenten buitengewone bevoegdheden om jou te dwingen tot het accepteren van vrijwel elke vorm van arbeid, allerhande integratietrajecten, of onbeloond werk ([Participatiewet art 9 1 lid 1 a,b en c](#)). Je lijkt formeel geen positie te hebben, je lijkt aan de goden te zijn overgeleverd nu een scheut ongeremde achterdocht in de klei van de wet in meegebakken, maar niets is minder waar...

Het belangrijkste doel: een onderhandelingspositie verkrijgen...

...een positie waarmee de gemeente (e.a.) rekening heeft te houden en waarmee je -onderhandelend- zaken naar jouw eigen hand kan zetten.

Werkloos ≠ rechteloos of machteloos

Machteloos ben je niet, want de Participatiewet ontnemt je niet je andere burgerrechten. Bijvoorbeeld het [recht van vrije meningsuiting](#) staat nog altijd tot je beschikking. Gemeenten, bemiddelende instanties of beoogde werkgevers vinden het niet fijn als er in de (social) media iets negatiefs over hen wordt gezegd. Anno 2015 staan alle vormen van social media (Facebook, Twitter, blogs etc) geheel tot je beschikking. De kracht van het publieke woord is groot, evenredig vaak met de angst voor imagoschade.

tip A: Laat je niet intimideren, je bent nog steeds een burger

Je bent dus geen cliënt of klant van de gemeente, maar altijd een BURGERS, ook als bijstandsgerechtigde en met dat respect hebben ze je te benaderen. Om heel

eerlijk te zijn, was ik zeker geïntimideerd, maar voor mij werkte die houding niet. Pas toen ik mijzelf over mijn angst heen zette en rustig, met kennis en planmatig te werk ging, kreeg ik zaken voor elkaar.

tip B: gebruik je recht: Vrijheid van Meningsuiting

*Weiger in een gesprek nooit expliciet een aangeboden baan, maar als men je dwingt om het ook leuk te vinden, enthousiasme te tonen als je op een door hen georganiseerd sollicitatiegesprek moet verschijnen, wijs ze dan op artikel 7 van de grondwet. Je mag volgens dit grondrecht tegenover ambtenaar/consulent te allen tijde zeggen, vinden en voelen wat je wilt t.a.v. de geboden baan en dat ook **straffeloos** kenbaar maken*

Soms moet je je hem/haar daar even expliciet aan herinneren. Ik heb het meermaals moeten doen. Pas ook op dat je je niets verweten kan worden als je solliciteert bij een werkgever, want dan kan een sanctie volgen en hoewel je met de juiste juridische hulp (zie tip 3F) dat wel weer recht kan zetten, in dat parket wil je niet terecht komen,

Aan deze houding kleeft wel een risico. Een ervaren juriste (zie 3F) die werklozen bijstaat wees me er op dat niet iedereen mondig genoeg is om aan sancties te ontkomen. Ondanks dat het je het recht hebt te zeggen wat je wil. Legitiem is het in ieder geval geenszins.

Om een eigen positie te kunnen innemen tegenover de instanties zijn de volgende aspecten van belang. Ik heb ze in een functie gezet zodat het als een soort methode kan worden opgevat. Haal er uit wat voor jou werkt.

f (strategie (h1) + respect (h2) + kennis (h3) + social media (h4) = onderhandelingspositie)

h1) Strategie & Zelfvertrouwen

Voor of tijdens je traject is het van groot belang om een strategie te ontwikkelen. Zonder duidelijk doel vaar je blind. Over jouw doelen kan ik inhoudelijks niets zeggen. Uiteindelijk is het doel natuurlijk passend werk vinden. Maar of je dat met bepaalde cursussen wil, hoeveel tijd nodig hebt is aan jou, maar het helpt als je daarover hebt nagedacht.

Ik wilde bijvoorbeeld meer tijd met respect behandeld worden, en vooral met rust gelaten worden om mijn netwerk na lang verblijf in het buitenland weer te kunnen te activeren.

Tip 1A: Vergeet zo snel mogelijk die "arme-ik"

Zelfvertrouwen dwingt respect af, een arme-ik die steevast de schuld elders legt, doorgaans niet. Natuurlijk zijn er persoonlijke omstandigheden en ben je niet op je top zonder baan, maar jij valt niet met je werkloosheid samen. Nooit. Je mag er zijn en laat als burger niet over je heenlopen.

(h2) Respect

Respect en decorum (netjes gedragen) tijdens de gesprekken die je voert zijn zeker van belang. En niet alleen omdat het per wet verplicht is gesteld (wat nogal bevoogdend is). Boos worden heeft geen zin en er wordt dan alleen maar op je neergekeken. "Dan ben je er weer zo een" in hun ogen. Hier een paar tips:

Tip 2A: Gedeeld belang maar wel (ook) volgens jouw eigen definitie

*Respect kan enkel weerspiegeld worden in een gedeeld belang dat door beide partijen is gedragen. Bij intakegesprekken proberen gemeenten/instanties je vaak direct tot het accepteren van een baan te dwingen, Hoe sneller hoe beter, is het devies. Dit gaat soms gepaard met de nodige dreigementen en vaak onder het mom van ons belang is het jouwe. Trap er niet in! Als de geboden baan je niet past, dan is dat ook voor hen niet handig. **Jouw belang is een geschikte, passende baan waarin je voor langere periode kan werken, en dat zou ook hun belang moeten zijn.** Want ook zij willen toch niet dat je na een maand weer terug valt in de bijstandsregeling. Wijs ze daarop en stel dit, mits mogelijk vervolgens met elkaar vast. (En maak daar een aantekening van en bevestig dat dan per mail).*

Tip 2B: Gunfactor en band opbouwen met de consulent

Lang niet alle ambtenaren/klantmanagers van de SD of re-integratieconsulenten zijn van kwade wil. Er zitten hele goede en professionele mensen bij. Hou dat in de gaten. Velen hebben zelf ook moeite met wat ze nu van wet en college moeten doen, maar kunnen dat niet zeggen. Wees daarom respectvol en probeer ondanks verschillen van mening voorzichtig een band met hen op te bouwen en waar mogelijk hun sympathie te winnen. Ze kunnen soms veel betekenen voor je achter de schermen, maar dat moeten ze je wel gunnen (gunfactor). Bovendien, kwaad worden en schelden werkt echt altijd tegen je.

Tip 2C: Als een consulent je niet ligt...

Het neemt niet weg dat je een kwaaije kan treffen. Iemand die je niet ligt of enkel op 'scoren' uit is; het beste is dan om heel duidelijk aan te geven wat je probleem is. Per mail en onderbouwd. Luistert hij niet dan kun je per mail vragen om van contactpersoon te wisselen. Helpt dat niet, schrijf dan nogmaals een mail aan het hoofd van de dienst en start tegelijkertijd een klachtenprocedure. Als je dit doet laat je goed informeren hoe dit in zijn werk gaat.

(h3) Kennis (= macht)

Een goede voorbereiding is het halve werk. Bereid je op elke afspraak goed en secuur voor, en zorg dat alles wat je van wet, personen, instituties kan weten, ook daadwerkelijk weet:

Tip 3A: Ken de wet en de relevante collegebesluiten

Als je weet hoe de Participatiewet in elkaar zit en hoe jouw gemeente deze t.a.v. de bijstand exact heeft geregeld, kun je je niets wijs laten maken. Laat je inlichten. Ook bij de gemeente zelf, sites, of telefonisch. En als je iets hoort tijdens een gesprek wat je niet weet, maak een notitie en zoek het thuis uit, zodat je de volgende keer van repliek kan dienen of per mail. Zij moeten zich dus ook -net als jij- aan de regels houden.

Tip 3B: Weet wie je tegenover je hebt

Zeker bij het eerste gesprek kan het helpen als je weet wie er namens gemeente of re-integratiebureau tegenover je zit. Je kunt veel op Facebook, Twitter of LinkedIn van iemand terug vinden. Andersom zijn jouw profielen zeker gecheckt. Het helpt soms om te weten wat de hobby's (Facebook), dagelijkse beslommingen (Twitter) of werkervaring (LinkedIn) van je gesprekspartner zijn. Je maakt dan makkelijker contact, kan op gezette momenten refereren aan

zijn of haar persoonlijke context en hebt de handvatten om het initiatief van het gesprek te pakken.

Tip 3C: Weet met welke instantie je van doen hebt, op welke wijze ze gefinancierd worden, wie hun opdrachtgever is, ect.

In eerste instantie heb je met de gemeente van doen, maar vaak bemiddelen ze je door naar ofwel een commerciële of meer naar non-profit (not for profit) neigende bemiddelingsbureaus. Bestudeer ook wie ze zijn, wat hun geschiedenis is en hoe ze gefinancierd worden en vooral welke toon ze aanslaan op hun site. Vaak richten commerciële bureaus zich uitsluitend op hun opdrachtgevers (de gemeenten) en niet op jou als werkloze. Dan weet je direct hoe laat het is (zie ook 3F). Bij bureaus met een wat socialere insteek, is het handig na te gaan hoe ze gefinancierd worden en of ze recentelijk nog gereorganiseerd zijn. Je wil weten wat hun beleid is t.a.v. werklozen en met welke insteek ze jou naar werk bemiddelen.

Tip 3D: Doe nooit teveel beloften & maak aantekeningen & hou hen ook aan de door hen gedane beloften (kijk eerst kat uit de boom)

Belofte maakt schuld. En de persoon tegenover je zal je het liefst snel aan allerlei beloften willen binden. Neem bedenktijd, stel beloften uit totdat je je er zeker over voelt. Zeker als je je al nerveus en ongemakkelijk, of in een hoek geduwd voelt. Kijk in het begin van een traject even de kat uit de boom. Maak intussen wel aantekeningen van zaken die je niet leuk vindt, of kan je gebruiken voor je blog en noteer ook de door hen gedane beloften. Als deze voor jou gunstig zijn, is het goed deze later nog even per mail samen te vatten en op te sturen. Dan heb je het zwart-op-wit.

Tip 3E: Onderzoek de werkgever en de vacatures die je geboden worden

Als men je een vacature voorhoudt, onderzoek dan de werkgever of de vereiste competenties passen bij het geboden loon. Veel gemeenten subsidiëren werkgevers die bijstandstrekkingen in dienst nemen en vaak bieden zij te lage lonen voor werk dat hoog gekwalificeerd is en waar eigenlijk een hoger loon voor staat. Het helpt als je weet of er een dergelijke subsidieconstructie bestaat in jouw gemeente, want sommige werkgevers maken daar flink misbruik van. Er bestaat zoiets als een werklozenmarkt waarop anderen aan jouw arbeid verdienen terwijl jouw loon het wettelijk minimum nauwelijks overstijgt. Ook daar kun je je tegen weren.

Vergelijk dus de vacature met gelijke functies bij andere werkgevers en maak daar een overzicht van. Je kunt kijken naar eventuele cao-loonschalen of gewoon een andere werkgever bellen en vragen wat het loon is van een bepaalde functie. Het beste is dan om dat secuur bij meerdere werkgevers te doen. Dat biedt je de argumenten om -hoewel je niet te weigert- wel helder en overtuigend te beredeneren waarom je het niet ziet zitten. In laatste instantie -als men je erg onder druk zet- kan je ook hier weer dreigen dat je gaat bloggen over de werkgever. Bemiddelaars schrikken daar meestal al voor terug.

Tip 3F: Juridische hulp

Juridische hulp is er altijd en kost vaak niets. Behalve veel gratis rechtshulpdiensten is er op internet ook veel te vinden.

Praktische weetjes die je helpen tijdens gesprekken met de consulent/ambtenaar:

Tip 3G: Weiger nooit expliciet een aangeboden baan/traject/tewerkstelling

Ik herhaal maar even dat volgens de wet ([Participatiewet art 9 lid 1 a,b en c](#)) je niet mag weigeren. Daar ben je je van bewust. Maar je mag (zie tip B) wel zeggen wat je van het aanbod vindt. Subtieler is om vanuit het gedeelde belang (tip 2A) te zeggen dat alternatieven je wellicht beter zullen af gaan, of dat er eerst een paar andere condities moeten worden vervuld. Uit wel je bezwaren dan in de vorm van: "als het moet dan moet het, maar gezien mijn achtergrond, werkervaring, diploma's fysieke gesteldheid etc..." Weiger je wel expliciet, dan kan dat tegen je worden gebruikt. Maak in je benadering onderscheid tussen ambtenaren en niet-ambtenaren (zie 3H, 3I.)

Tip 3H: Dreigen met sancties (kortingen etc) van niet-ambtenaren

Alleen ambtenaren van de sociale dienst van jouw gemeente zijn bevoegd om aan jou kortingen of andere disciplinaire maatregelen m.b.t. de bijstandstoelage op te leggen. Medewerkers van allerlei re-integratiebureaus dreigen er soms mee. "Je moet dit doen, anders wordt je gekort." Wijs ze er dan direct (beleefd) op dat:

- (1) ze hiertoe formeel niet bevoegd zijn,*
- (2) je van ongegronde dreigementen niet gediend bent en*
- (3) dreigen sowieso geen gezonde basis is voor een goede samenwerking en*
- (4) je omgekeerd ook de gemeente kan inlichten over hun (dreig-) gedrag (de gemeente is opdrachtgever en zij zijn dus net als jij schatplichtig aan het college). Bovendien kan je ook over hun bejegeningwijze bloggen.*

Tip 3I: Controle op sollicitatieplicht: ook alleen gemeentelijke ambtenaren

Ook hiertoe is geen andere instantie bevoegd dan de gemeente zelf. En ook al menen sommige gemeenten deze controle te kunnen delegeren aan derden, formeel (juridisch) is dat volstrekt onmogelijk. Als jouw ambtenaar beweert dat deze of gene bemiddelingsbureau wel bevoegd is je te op de sollicitatieplicht te controleren, dan wil je dat graag bewezen willen zien, een contract waarin deze bevoegdheden gedelegeerd zijn. Neem van mij aan, een contract dat de formele bevoegdheden van de gemeenten t.a.v. hun burgers overdraagt aan instanties die niet tot de overheid behoren, bestaat niet of heeft geen juridische grondslag. De Participatiewet wijst het college aan als haar uitvoerder, niet een (commercieel) bemiddelingsbureau. (geldt ook voor 3H). Gek genoeg is het wel degelijk de praktijk in Nederland dat niet-ambtenaren zich allerlei bevoegdheden permitteren.

Tip 3J: Wees op je hoede voor commerciële bureaus en gebruik eventueel de WOB

Kijk eens naar bijvoorbeeld [bureau Agros](#), een schoolvoorbeeld van een instantie die aan jou geld probeert te verdienen.

Het kan zijn dat jouw gemeente je stuurt naar een soortgelijk commercieel re-integratiebureau. Dat kan soms positief zijn, maar wees je bewust dat zij geen enkel ander belang hebben dan geld aan jou verdienen. De gemeente betaalt hen per gelukte re-integratie en als ze daarbij als uitzendbureau functioneren

dan strijken ze ook nog een percentage van jouw loon op. Dubbel verdienen!
Voor jou is het gunstig te weten hoe de betalingsconstructie in elkaar zit.
Wanneer geeft de gemeente het bureau geld voor jouw bemiddeling en hoeveel is dat. Ik ben er i.v.m. Agros achter gekomen door gebruik te maken van de [Wet Openbaarheid Bestuur](#) waardoor ik het contract tussen Agros en mijn gemeente (Haarlem) heb mogen inzien.

Zo kwam ik erachter dat Agros pas geld kreeg als ik drie maanden ergens werkte. Dus had ik kunnen zeggen toen ze mij een vakkenvulbaantje aanboden, dat ik het daar niet drie maanden vol kan houden. (Maar ze lieten ineens niets meer van zich horen)

Tip 3K: Weer je tegen retorische trucjes

Ambtenaren/consulenten volgen gesprekstrainingen (lees [dit artikel uit de VN](#)) met als doel jou in zo min mogelijk tijd tot arbeid te dwingen. Hieronder volgt een schets van een tweetal trucjes dat zij kunnen toepassen en een mogelijke response-strategie:

1. Werkloosheid reduceren tot uitsluitend het probleem van de werkloze

Met legt het probleem van werkloosheid bij jou persoonlijk neer. Alsof het een ziekte is, en iets dat jij alleen jij zelf kan oplossen. Trap er niet in. Jouw werkloosheid is in de eerste plaats een gevolg van macro-economische invloeden op de arbeidsmarkt. Zeg dat ook, en zeg ook weer dat je niet gediend bent van dit soort trucjes, dat het werkloos-zijn is al vernederend genoeg is en je er niet op zit te wachten dat dit jou persoonlijk verweten wordt ect.

2. De omkering: "Vertel mij eens hoe ik jouw probleem kan helpen oplossen?"

Gerelateerd aan 1: het is het vaak zo dat consulenten hun opdracht en probleem willen gelijkstellen aan die/dat van jou (zie ook Tip gedeeld belang..). Men vraagt jou aan te geven hoe je hun (dus ook jouw) probleem kan oplossen. Trap ook hier niet in. Wijs ze op het feit hun opdracht niet per se samenvalt met wat jou te doen staat. Als men vraagt "Wat zou jij doen in mijn plaats?", zeg dan iets in de trant van dat dit een ongepaste vraag is, en je erop vertrouwt dat hij/zij als professional dat zelf behoort te weten, en eventueel dat dit een retorische truc is. "Uw en mijn positie vallen niet samen, mijn belang is passend werk, uw belang is wellicht snel scoren (mij tewerkstellen) en dat is een ander belang dan het mijne."

Tip 3.: Zoek en maak contact met andere bijstandtrekkers op internet

Je bent niet alleen. Heel veel mensen delen hun ervaringen op het internet. Bijvoorbeeld het in 2013 opgerichte [Meldpunt Misstanden Uitkeringen](#) geeft veel tips en info om met de moeilijkheden om te gaan. Ook op Twitter, zoek eens op #bijstand en je komt veel info tegen en veel andere werklozen. Je bent zeker niet de enige en samen sta je sterk.

h4 Sociale Media e.a. als middel

Word je gedwongen de tewerkstelling te accepteren of zonder respect behandeld, dan staat het je vrij erover te bloggen met naam en toenaam van bedrijf of re-integratiebureau of gemeente. Dit is een machtig middel om invloed te krijgen. Zelf blogde ik en verspreidde mijn schrijfsel via Twitter en Facebook. Je kan deze media gebruiken om misstanden aan de kaak te stellen gedurende jouw traject. Gemeenten en bureaus worden heel nerveus als ze genoemd worden in het

publieke domein. Wees je ervan bewust dat exposure zich ook tegen je kan keren. Mijn ervaring ligt vooral bij het bloggen en mijn tips hebben vooral daarop betrekking.

Tip 4A: Blog strategisch

Je kan gewoon bloggen over wat je meemaakt tijdens jouw traject, maar denk goed na als je daarbij ook de gemeente/instanties noemt. Dit heeft zeker effect. Je betreft dan de publieke ander in jouw traject. Dat geeft je een sterke positie, mits je zorgvuldig te werk gaat. Denk wel na over je doel.

Tip 4B: Respect en Decorum (weer), vermijd boemerangeffect

In mijn eerste blog over Pasmatch, heb ik de re-integratieconsulent die mij respectloos behandelde per mail ingelicht dat de blog over hem online stond. Ik ging daarbij heel ver en noemde zijn naam. Achteraf was het misschien beter om direct te anonimiseren, al schrok hij zich het apelazarus. Mijn doel: altijd, respect afdwingen, om daarna te kunnen onderhandelen. Een paar dagen later had ik een goed gesprek met zijn divisie manager, afspraken gemaakt en inderdaad daarna het stuk geanonimiseerd.

Wees je er van bewust dat heel veel anderen de blog ook lezen, en je wil niet als arme-ik of woest scheldende wildebras bekend worden, want dat kan als een boemerang werken en zich tegen je keren.

Tip 4C: Smaad en laster

Vermijd dus smaad of laster. Klik op de link als je wil weten wat deze termen in juridische zin betekenen. Je maakt je niet heel snel schuldig aan smaad of laster, maar het is goed te weten wat dit is, als instanties je dit gaan verwijten (en sommigen doen dat vrij snel en ongegrond).

Tip 4D: Ga te werk als een onderzoeksjournalist

Als je schrijft ga dan te werk als een goede journalist, doe onderzoek en onderbouw je argumenten. Probeer te negatieve typering (bijvoorbeeld 'fascist') te vermijden. Hoe beter je argumenten en onderzoek, hoe serieuzer mensen je nemen en hoe meer effect je blog heeft. Je blog kan dan gemakkelijker door andere sites of kranten als bron kunnen worden gebruikt,

Tip 4E: Verspreiding

Hoe meer mensen je bereikt, hoe beter. Denk wel een beetje na over wie je wil bereiken. Verspreiden per Twitter en Facebook gaat het beste als je een breed en uitgekiend netwerk heb. Deze kan je opbouwen: zo kan je bijvoorbeeld

- Lokale media/kranten betrekken door hun Twitteraccounts in je tweet te noemen, naast hen te volgen*
- relevante hashtags (bijvoorbeeld #bijstand) gebruiken als je je bloglink twittert*
- een link naar je blog plaatsen op relevante sites of Facebookgroepen*
- veel lotgenoten en invloedrijke mensen op Twitter en Facebook vragen of ze jouw bloglink willen delen. Op Facebook kan je bovendien bepalen wie de post ziet en wie niet.*